

Ad Pijnenborg bij seniorenwoningen in aanbouw.

*Vooralsnog staan of vallen
initiatieven met een bezielde
wethouder die in staat is
vrij te denken.*

“Zorg móet kleinschaliger worden”, zegt Ad Pijnenborg, voormalig directeur van een groot verzorgingshuis. Op het platteland gaat de vergrijzing het snelst. Zorgaanbieders weten daar niet goed op in te spelen, met een beleid en een cultuur gericht op kostenbesparing en concentratie in grotere kernen. Pijnenborg: “Maar alle ouderen in kleine kernen willen uiteindelijk maar één ding: gewoon dood gaan in eigen dorp. In Hoogeloon laten we zien dat dit kan.”

Tot het einde in eigen dorp

Hoogeloon zorgt zelf voor zijn ouderen

Tekst: Florian Kuijper, Foto: Hennie Keeris

In 2002 vroeg de gemeente aan dorps- en seniorenraad: “Wat willen de ouderen in onze kleine kernen?” Pijnenborg was als deskundige betrokken bij de werkgroep die daar vanuit de dorpsraad van Hoogeloon mee aan het werk ging. “We hebben het onze ouderen zelf gevraagd, in een onderzoek ondersteund door kenniscentrum het PON”, vertelt hij. “Dat gaf een heel duidelijk beeld. Ouderen willen tot hun dood in hun eigen omgeving blijven wonen. Maar wel met zorgvoorzieningen in het dorp, bijvoorbeeld door de klassieke wijkzuster of een kleinschalig verzorgingshuisje.” De praktijk was vervolgens weerbarstig. Gesprekken met de zorginstellingen in de nabijgelegen grotere kernen verliepen moeizaam. “De reactie was arrogant: ‘Kan niet, financieel niet haalbaar.’ Aan het idee van centralisatie viel niet te tornen.” De thuiszorg was wel in voor een experiment met een spreekuur van de wijkzuster. Maar daar bleef het in eerste instantie bij.

Voordeel van de twijfel

“Het is natuurlijk te gek voor woorden dat we een dorp hebben waar veel zorgverleners wonen die in grotere plaatsen werken, maar die niet voor hun eigen ouders kunnen zorgen”, zegt Pijnenborg. “En het is al even gek dat de ouderen die hen hebben grootgebracht die zorg niet terugkrijgen.” De Hoogelooners lieten het er niet bij zitten. Een werkgroep onderzocht de mogelijkheid om een zorgcoöperatie op te richten, een vereniging met leden die in eigen beheer aanvullende zorg en diensten zou kunnen leveren. In 2005 ging de coöperatie van start. De grote zorginstellingen reageerden defensief: “Wat is het probleem? Wij zorgen toch goed voor onze ouderen?” Maar uiteindelijk kreeg de coöperatie het voordeel van de twijfel. Dat is goed uitpakkt. Inmiddels zijn er een eetgroep en dagverzorging voor ouderen in het dorp. Er is thuiszorg met personeel uit het dorp. De coöperatie verzorgt tuinonderhoud en leent scootmobielen uit. Op dit moment worden negentien servicewoningen gebouwd. Het steunpunt voor ouderen dat hieraan grenst wordt uitgebreid.

Verder worden voorbereidingen getroffen voor een kleinschalige woonvoorziening voor dementerende ouderen en mensen met een verstandelijke beperking.

Pijnenborg kan alleen pluspunten opnoemen. “Onze werknemers hebben weer plezier in hun werk. Wij zijn de enige zorgverlenende instelling met een wachtlijst voor personeel. Onze ouderen kunnen in hun eigen leefomgeving blijven, waar ze geworteld zijn en mensen kennen. Dat houdt ze langer actief en langer gezond. En mede daardoor werken we uiteindelijk goedkoper dan een grote gecentraliseerde instelling.”

Gemeenten aan zet

Kleinschalige en lokale zorg heeft de toekomst, gelooft Pijnenborg. “De zorg gaat failliet als we blijven vasthouden aan mensen bij elkaar zetten in grootschalige centraal gelegen instellingen. Zorginstellingen enerzijds en woningbouwverenigingen en projectontwikkelaars anderzijds slagen er niet in tot een nieuwe ordening te komen. De landelijke politiek geeft de gemeenten de ruimte via de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De gemeente moet die bal oppakken.”

Vooralsnog staan of vallen initiatieven met een bezield wethouder die in staat is vrij te denken, zoals destijds in Hoogeloon. Maar zo'n klimaat verandert iedere vier jaar. Nu de verkiezingen weer in zicht komen biedt dit de ouderen een uitgelezen kans om politici aan te spreken op de rol van regisseur voor het ouderenbeleid. Pijnenborg wil het nadrukkelijk aan de landelijke politiek meegeven: “De Wmo is een goede eerste stap, maar durf het als rijk en provincie dan ook los te laten. Stimuleer gemeenten om die Wmo op te pakken en bewoners, bouw en zorginstellingen samen te brengen in een gemeenschappelijk doel: kleinschalige en persoonlijke zorg in eigen beheer. Onze zorgcoöperatie is het bewijs dat het kan.” •